

ระบบการประเมินวิทยฐานะครูกับผลลัพธ์ผู้เรียนในยุคการเปลี่ยนแปลง Teacher Academic Assessment System and Student Outcomes in the era of change

กิงฉัตร ไชยริปู* นารินทร์ บำบัดทุกข์ธีรังกูร วรบำรุงกุล**เรงวิทย์ นิลโคตร***

Kingchat Chairipoo* Nareerut Bumbudtuk*Theerangkoon Warabamrungskul**Reongwit Nilkote***

Received: 27 October 2022 / Revised: 18 December 2022 / Accepted: 31 December 2022

บทคัดย่อ

ระบบวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ใช้ชี้วัดความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ซึ่งสะท้อนจากผลการปฏิบัติงานที่เน้นผลลัพธ์ผู้เรียน เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในยุคการเปลี่ยนแปลง บทความวิชาการนี้ต้องการนำเสนอการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ทักษะของวิชาแกนหลักคือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิต และอาชีพ และทักษะเทคโนโลยีและสารสนเทศ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นผลงานที่ผู้เรียนแสดงออกมาและเน้น สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีแนวทางการประเมินวิทยฐานะครูอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : วิทยฐานะ / ผลลัพธ์ผู้เรียน/ ยุคการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The academic system of government teachers and educational personnel is a measure of professional expertise. This is reflected in the result-oriented performance of learners. To create and develop quality citizens with knowledge, abilities, skills and desirable characteristics. The goal is to provide learners with basic skills and attributes required in the changing. This academic article aims to present instructional management that focuses on learning outcomes of learners. It consists of 3 core

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

***อาจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

* Graduate student at Master of Educational Administration program, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

**Assistant Professor Dr. at Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

***Lecturer Dr. at Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

subject skills, namely learning and innovation skills. Life and Career Skills and technology and information skills. Put the learners at the center Focus on the performance of the students and focus on what the learner has learned. This enables government teachers and educational personnel to have an effective way to assess academic standing as a teacher.

Keywords: academic / student outcomes / era of change

บทนำ

การศึกษาของไทยในปัจจุบันจัดได้ว่าเป็นการศึกษาในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการบริหาร การศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) โดยครูถือว่าเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การพัฒนาครูจึงมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ ส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณของวิชาชีพ องค์ความรู้ และความเป็นมืออาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดกับผู้เรียน ได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 6 ของแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่ระบุว่าพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ได้กำหนดให้มีการพัฒนา ระบบการประเมินสมรรถนะครู ตามมาตรฐานวิชาชีพรวมทั้งพัฒนาระบบการประเมินตำแหน่ง และวิทยฐานะสำหรับ ตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญใน ตำแหน่ง และวิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579, 2560)

ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของครู ภายใต้กรอบแนวคิดสำคัญคือครูต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะในการ ปฏิบัติงานสูงขึ้นตามมาตรฐานตำแหน่ง และวิทยฐานะ เนื่องจากคุณภาพการศึกษา มีจุดเริ่มต้นจากห้องเรียน หลักเกณฑ์ และวิธีการดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อให้การประเมินวิทยฐานะของครู มีการบูรณาการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้น ให้ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถปรับประยุกต์ แก้ไขปัญหา ริเริ่ม พัฒนา คิดค้น ปรับเปลี่ยน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อยกระดับและขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา, 2564)

ศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ความท้าทายด้านการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการใช้ชีวิตช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญ การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างกว้างขวาง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงถูกนำเสนอโดยเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Learning. 2015: ออนไลน์) หรือที่เรียกว่า เครือข่าย P21 ประกอบด้วย นักการศึกษา นักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์นักธุรกิจ และเครือข่ายทางวิชาชีพอื่น ๆ ได้นำเสนอทักษะการเรียนรู้ที่ จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยแยกแยะอย่างชัดเจนว่าทักษะที่จำเป็นดังกล่าวประกอบด้วย 3 ทักษะของวิชาแกนหลัก คือ

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งความสำคัญของวิชาแกนหลัก 3 ทักษะนี้ช่วยให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษนี้ จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการปรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาควบคู่กันไป เป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และพฤติกรรม ให้ผู้เรียนมีความคิดที่สร้างสรรค์คิดทำหาย สามารถแก้ปัญหาเป็น ปรับตัวเข้ากับสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ อีกทั้ง การศึกษาของไทยต้องเปลี่ยนจากการศึกษาที่มุ่งการใส่ความรู้ (Input-based Education) ให้เป็นการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome-based Education) โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) และครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ (ปริญญา เหมณมิตรกุล, 2558) ซึ่งในปัจจุบันระบบการศึกษาไทยยังมีกระบวนการเรียนรู้ที่ติดอยู่ในกรอบเดิม ๆ ที่เริ่มต้นจากห้องเรียนสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ โดยมีครูเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และครูยังเป็นผู้ถือครองอำนาจสูงสุดในห้องเรียน เน้นให้เรียนหนักแต่ขาดการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของกระบวนการเรียนรู้ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งในท้ายที่สุดผู้เรียนและครูก็จะขาดกำลังใจและหมดไฟกับการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา บทความนี้จึงต้องการนำเสนอหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะโดยเน้นที่ผลลัพธ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้ก้าวทันต่อสภาวะสังคมโลกในปัจจุบัน ตามรายละเอียดดังนี้

วิทยฐานะสำคัญอย่างไรกับวิชาชีพครู

ความสำคัญวิทยฐานะกับวิชาชีพครู มีเพื่อให้เกิดสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถปรับประยุกต์ แก้ไขปัญหา ริเริ่ม พัฒนา คิดค้น ปรับเปลี่ยน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อยกระดับและขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564) โดยการประเมินครูสู่มาตรฐานวิชาชีพถือเป็นการประเมินทั้งระบบ และอยู่บนแนวคิด คือ ครูเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่มีส่วนในการยกระดับคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน จึงต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในระดับสูง มีขวัญกำลังใจเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ การยกระดับคุณภาพครูจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน การประเมินครูจึงเกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการสอน การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อหาทางชี้แนะ สนับสนุน พัฒนาวิชาชีพ และการให้ขวัญกำลังใจในการทำงานของครู (OECD, 2009 อ้างถึงใน อรรถพร จินะวัฒน์, 2559) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและดำเนินการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับการประเมินรายบุคคลมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และยุติธรรมส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจของบุคลากรในการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Dangol, 2021)

ความสำคัญของวิทยฐานะกับวิชาชีพครู จึงเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงศักยภาพของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นผลงานที่เกิดจากความตั้งใจ ความภาคภูมิใจโดยมีค่าตอบแทนที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครู

เส้นทางแห่งความภาคภูมิใจกับการประเมินวิทยฐานะ

ระบบวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อผู้เรียนและผู้ปกครองซึ่งมีการเชื่อมโยงกับมาตรฐานตำแหน่ง ค่าตอบแทน และการให้มีและเลื่อนวิทยฐานะ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะ เพื่อเป็นที่ยืนยันความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในตำแหน่งนั้น ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (ประวิต เอราวรรณ์, 2564) ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีหลักเกณฑ์ที่ถูกปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้ตอบสนองสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้ดำเนินการออกหนังสือด่วนที่สุด ที่ ศธ 0206.4/ว.17 ลงวันที่ ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งครุณั้นต้องผ่านการประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านที่ 1 ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ พิจารณาได้จากข้อมูลของบุคคลและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านที่ 2 ด้านความรู้ความสามารถ พิจารณาได้จากการพัฒนางานในหน้าที่และการพัฒนาตนเอง และด้านที่ 3 ด้านผลการปฏิบัติงาน จะประกอบด้วยทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการประเมินและหรือการทดสอบของวิชาที่สอนในระดับเขตหรือในระดับประเทศ และผลการพัฒนาผู้เรียนด้านอื่นๆ คำนึงถึงปริมาณคุณภาพ และสภาพของงาน และพิจารณาจากการปฏิบัติงานจริงด้วย ส่วนที่ 2 ผลงานทางวิชาการ ซึ่งเป็นรายงานการศึกษา ค้นคว้า หรือผลการวิจัยในชั้นเรียนหรือผลงานทางวิชาการในลักษณะรูปแบบอื่น ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาทางการเรียนของผู้เรียน และสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ มีการศึกษาทั้งแนวคิด ทฤษฎีและองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 1 รายการ ทั้งนี้ การประเมินผลงานทางวิชาการ ให้พิจารณาจากผลงานทางวิชาการของผู้ขอรับการประเมินเสนอ และอาจให้ผู้ขอรับการประเมินนำเสนอและตอบข้อซักถามได้ (อภิเชษฐ์ ฉิมพลีสวรรค์, 2564)

หลังจาก ก.ค.ศ.ได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์ ว.17/2552 พบว่าเกิดปัญหาหลายเรื่อง เช่น แบบฟอร์มการประเมินมีความซ้ำซ้อน ตัวชี้วัดในการขอรับการประเมินและ การคิดค่าเปรียบเทียบของการขอรับการประเมินไม่มีความชัดเจน ทาง ก.ค.ศ. จึงประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 เพื่อลดปัญหาดังกล่าว จึงต้องการให้การประเมินวิทยฐานะมีความชัดเจน ตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

จากงานวิจัยในโครงการการสังเคราะห์ระบบและแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพครู ได้ศึกษาแนวคิดและรายงานการศึกษาวิจัยของนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า การแบ่งวิทยฐานะครูได้ใช้บทบาท ที่อยู่ในห้องเรียนเป็นเกณฑ์ แต่ยังขาดความชัดเจนในการประเมินให้ขึ้นสู่ในแต่ละวิทยฐานะ อีกทั้งเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดโดยคุรุสภากับความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของครูไม่มีความสัมพันธ์กัน จากการวิเคราะห์หลักเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 หลักเกณฑ์ จะเป็นการประเมินที่เน้นงานเอกสาร รางวัลที่ครูได้รับ และจำนวนชั่วโมงในการพัฒนาตนเอง แต่จะให้ความสำคัญกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยมาก ซึ่งสังเกตจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำของเด็กไทย (ประวิต เอราวรรณ์, 2564)

การที่ครูมีตำแหน่งสูงขึ้นจะต้องรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้นอีก การพัฒนาการเรียนรู้และการวิจัยร่วมกันของครู การสังเกตชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนวิธีการสอน และการพัฒนาคุณภาพผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการปรับประยุกต์ใช้หลักการและศาสตร์ของการสอนไปสู่ห้องเรียน (หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ สายงานการสอน ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ด่วนที่สุด ที่ ศธ 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564) จึงส่งผลให้ทาง ก.ค.ศ. มีการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” ซึ่งมีหน้าที่กระตุ้น แนะนำวิธีการเรียนรู้และวิธีการสร้างองค์ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ ออกแบบการจัดการเรียนรู้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมกับปรับเปลี่ยนตนเองเป็นผู้วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การคัดสรรผู้มีความสามารถ ให้เข้ามาเป็นครูที่มีคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง และสำหรับยุทธศาสตร์ ด้านการปรับสมดุลและการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ มุ่งเน้นการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย นำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ ลดเอกสาร ลดความซ้ำซ้อน และมีการบูรณาการทำงานร่วมกัน จากกรอบแนวคิดข้างต้น สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้มีมติกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 โดยพิจารณาแล้วเห็นว่า ครูที่มีศักยภาพ นอกจากจะมีสมรรถนะการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น ตามระดับวิทยฐานะที่คาดหวังแล้วนั้น ยังจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะเต็มตามศักยภาพ เพื่อร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย จึงได้นำความคิดเห็นของนักวิชาการและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดำรงตำแหน่งครู ซึ่งครูจะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และความรับผิดชอบของครูที่มีต่อผู้เรียนและผู้ปกครอง จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแนวทางหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใหม่ โดยมีการกำหนดค่าตอบแทนครูให้เลื่อนเงินเดือนประจำปีและการให้มีและเลื่อนวิทยฐานะตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และมีการแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ กล่าวคือ จะมีการประเมินโดยการสังเกตการสอน หรือวิดีโอคลิปการสอน ร่วมกับการพิจารณาหลักฐานเอกสารที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังต้องมีการทำข้อตกลงการปฏิบัติงานตามสายงานการสอนเป็นระยะ ๆ ในแต่ละปีงบประมาณเพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและวิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเพื่อเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (ประวัติ เอรารวรรณ์, 2564)

แผนการศึกษาแห่งชาติในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลจะต้องจัดสรรให้แก่ทุกคน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกช่วงอายุให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบอาชีพ อีกทั้งยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้เกิดความมั่นคงของสังคมและ

ประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้สามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ในเวทีโลกได้ ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยน โดยผลของการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552 - 2559 พบว่า ด้านโอกาสทางการศึกษามีปัญหาเรื่องการออกกลางคันอยู่ ถึงแม้ว่าประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานจะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นแต่จำนวนแรงงานที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก และยังพบว่าเด็กไทยมีคุณภาพการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำสังเกตจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มทวีปเอเชีย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้เรียนก็ต้องมีการปลูกฝัง และพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความต้องการทรัพยากรบุคคลพบว่า แรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังมีทักษะที่ไม่ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดแผนการศึกษาแห่งชาติตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาแห่งชาติ
ที่มา : แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการนำพาประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และเป็นประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 การเตรียมความพร้อมกำลังคนทั้งด้านความรู้ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีพลวัตและการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน จึงเป็นความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาการพัฒนา

หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้สื่อ แหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถศึกษา เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และบรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผลลัพธ์ผู้เรียนกับการเปลี่ยนแปลง

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาควบคู่กันไป เป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์และพฤติกรรม ให้ผู้เรียนมีความคิดที่สร้างสรรค์ คิดทำหาย สามารถแก้ปัญหาเป็น ปรับตัวเข้ากับสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมเชิงบวกให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ 3R 8C ซึ่งโรงเรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปสอดแทรกการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ แบบบูรณาการ (วัชร จตุพร, 2561)

เมื่อวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้วนั้น พบว่า ประกอบด้วย 3 ทักษะของวิชาแกนหลัก ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหาได้ สื่อสารได้ดี ถูกต้อง 2) ทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้เรียนจำเป็นต้องใส่ใจดูแลตนเอง รู้จักการปรับตัว รู้จักพัฒนาอาชีพ เรียนรู้วัฒนธรรมรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้ และ 3) ทักษะเทคโนโลยีและสารสนเทศ ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้เท่าทันสื่อ ฉลาดในการใช้สื่อ สามารถอัพเดทข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ได้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome Based Learning)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือการจัดการเรียนรู้ที่ระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะให้เกิดกับผู้เรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ระบุไว้ได้ โดยใช้กิจกรรม คือ การลงมือปฏิบัติ (Hands On) เช่น กระบวนการจกกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning) เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

การศึกษาของประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนจากการศึกษาที่มุ่งใส่ความรู้ ให้มาเป็นการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และครูเป็นโค้ช ซึ่งหลักการของการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยไม่ใช่วิธีการเรียนรู้ฟังการบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่จะมีการใช้กิจกรรมและการปฏิบัติจริงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้เป็นของตนเอง เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนแบบ GPAS 5 Steps ที่มีขั้นตอน สร้างคุณค่าให้ผลงาน ต่อยอดประโยชน์สู่สังคม นอกจากผู้เรียนจะได้ความรู้แล้วยังสามารถฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย (ปริญญา เทวนฤมิตรกุล, 2558) ดังนั้น ครูจึงจะต้องกำหนดผลลัพธ์ที่ผู้เรียนควรจะได้รับหรือควรจะเป็น เมื่อจบการเรียนรู้ จากนั้นจึงออกแบบกิจกรรมที่มุ่งไปสู่ผลลัพธ์ ซึ่งทั้งหมดนั้นล้วนเป็น Active Learning ครูทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการ (facilitator) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีการอภิปรายผลจากการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ให้ผู้เรียนสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และต้องมีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบ

ที่เน้นผลลัพธ์ เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ นอกจากจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการเรียนรู้แล้วยังต้องเชื่อมโยงสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังและการวัดการประเมินผลด้วย

หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผลลัพธ์

1. ให้ผู้เรียน ได้ใช้ความคิด อยู่เสมอ
2. ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงมากที่สุด
3. ให้ผู้เรียน ได้ทำงานกลุ่ม
4. เน้นให้แก้ปัญหา วิเคราะห์ ทำทนาย
5. ใช้เทคนิคและสื่อที่หลากหลาย
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ
7. ใช้เทคนิคจูงใจ และเสริมแรง
8. ประเมินผล การเรียนตลอดเวลา

ดังนั้น การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระดับใด และจะใช้วิธีใด จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละวิชานั้น โดยมีหลักในการจัดการเรียนรู้ เป็นการตอบคำถามสำคัญ 3 ประเด็น คือ

1. ต้องการให้เกิดอะไรขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. ทำอย่างไรให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบวิธีจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอน
3. รู้ได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบวิธีการวัด ประเมินผล และเครื่องมือที่

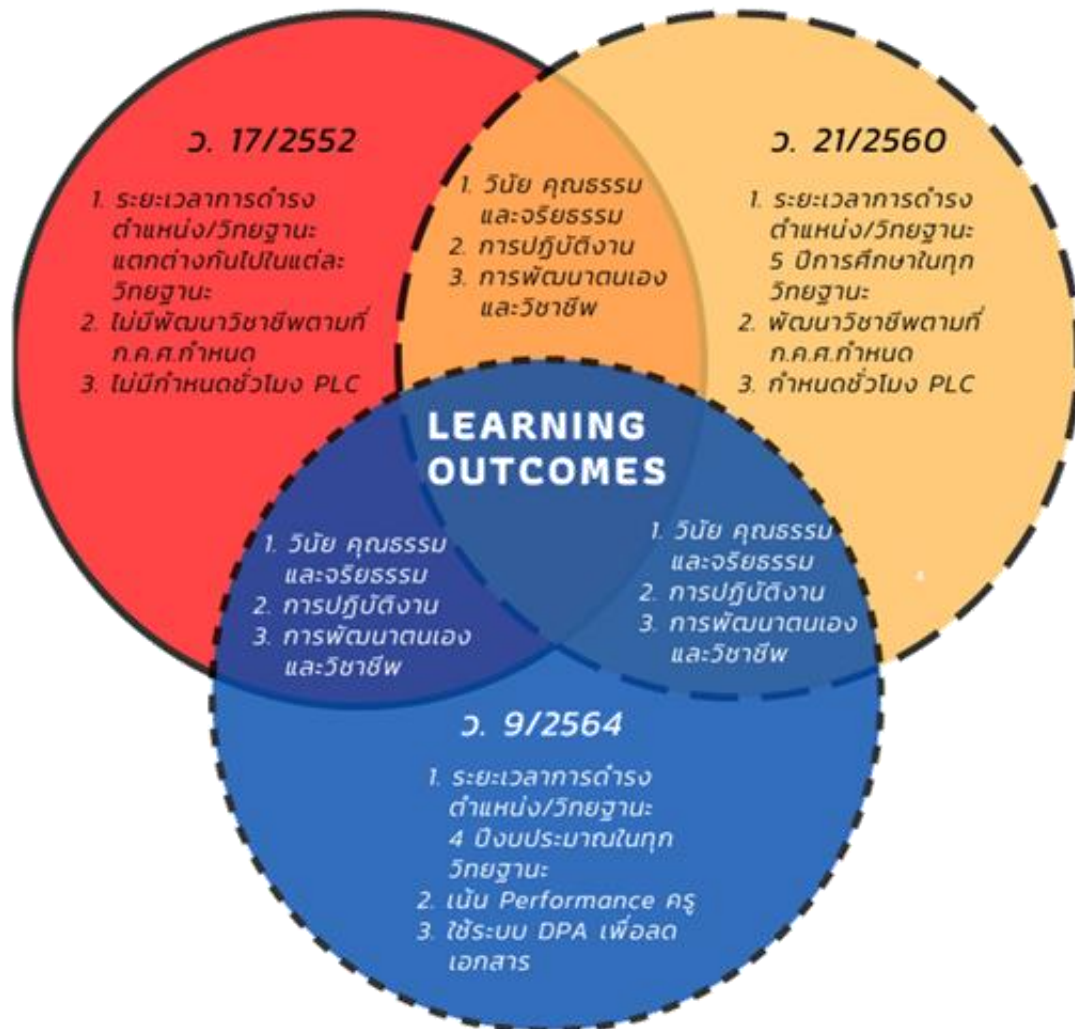
ใช้ในการวัดประเมินผล

สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ คือเป้าหมายที่สำคัญที่สุด ในการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ผู้เรียนที่มีกระบวนการวัดและประเมินผลจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ เน้นการออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะการลงมือปฏิบัติจริง เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อีกทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลังจากจบเนื้อหาไปแล้วและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้

บทสรุป

การประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คือการสะท้อนความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ และความรับผิดชอบของครูที่มีต่อผู้เรียนและผู้ปกครอง มีการกำหนดระบบการตอบแทนครูให้เงินเดือนประจำปี และการให้มีและเลื่อนวิทยฐานะของครูซึ่งให้พิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในเชิงประจักษ์ เพื่อให้ครูรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนมากขึ้น ทั้งนี้ในการประเมินครูให้ใช้วิธีสังเกตการณ์การสอนหรือวิดีโอคลิปการสอน ร่วมกับการพิจารณาหลักฐานเอกสารที่ใช้ในการเรียน เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ตอบสนองสังคมโลกในยุคการเปลี่ยนแปลง และการเตรียมความพร้อมกำลังคนทั้งด้านความรู้ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลง โดยเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ทักษะของวิชาแกนหลัก คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะเทคโนโลยีและ

สารสนเทศ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นผลงานที่ผู้เรียนแสดงออกมาและเน้นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีแนวทางการประเมินวิทยฐานะครูอย่างมีประสิทธิภาพและเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศไทยให้ทัดเทียมนานาประเทศได้ โดยมีกรอบแนวคิดระบบการประเมินวิทยฐานะครูกับผลลัพธ์ผู้เรียน

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการประเมินวิทยฐานะครูกับผลลัพธ์ผู้เรียน

ที่มา : พัฒนาและสังเคราะห์โดยคณะผู้เขียน

บรรณานุกรม

“นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563”. (2565, 7 กันยายน).

<http://www.mathayom9.go.th/webspm9/data/obec63.pdf>.

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)

บุษกร สุวรรณศรี และลักขณา สิริวัฒน์. (2563) “Developing Student-Centered Learning Management Guidelines For Teachers Under The Mahasarakham Provincial Office Of Non-Formal And Informal Education”, *Journal of Modern Learning Development*, 5(1), 17 – 33.

ประวิต เอรารรณ์. (2564) “การประเมินวิทยฐานะครูแนวใหม่”. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(1), 1-8.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2558, 7 สิงหาคม). การศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้
โครงการเป็นฐานในการเรียนรู้: เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “How to Foster
Communication in your Classroom” มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

“แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579”. (2560). หน้า ก. <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1540-file.pdf>.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2565) “การศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (OBE)”. <https://www1.kmutt.ac.th/education/obe>.

วนิดา พึ่งชมภู. (2559). การถอดบทเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21: กระบวนวิชาการ
พยาบาลผู้สูงอายุ. *พยาบาลสาร*, 43(3), 46-57.

วัชร จตุพร. (2561). โรงเรียนทางเลือกกับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 41(2), 1-17.

อภิเชษฐ์ นิมพลีสุวรรณ. (2564). สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. *วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, 1(1):183-194.

อรรณพ จินะวัฒน์. (2559). การพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู, ฉบับภาษาไทย *สาขามนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(2), 1379-1395.

Partnership for 21st Century Skills, Framework Definition. 2010. <http://www.p21.org/Document/P21-Framework-Definition.pdf>.

Dangol P. (2021). Role of Performance Appraisal System and Its Impact on Employees Motivation, *Quantitative Economics and Management Studies*, 2(1), 13-26.